

DOĞADAN ESİNTİLER

Gülgin AKBABA
Sinan ERTEN

DENİZ KESTANELERİ

İlginç görünümüne sahip deniz kestanelerinin basık bir yarım küreyi andıran şekilleri yanında yumurta biçiminde oval yapılı veya disk şeklinde olanları da vardır. Bütün vücutları kalker plakalarla örtülmüştür. Deniz kestanelerine genelde kayalık ve nadir olarak da kumlu kıyılarda rastlanabilir. Siyah, menekşe ve taş renginde olan bu hayvanlar insanlar için hiç de yararlı sayılmazlar. Aksine, üzerlerinde bulunan, çok kolay kırılabilen ve küçük kancalı uçlardan oluşmuş dikenleri yüzünden insanlarda yaralanmalara neden olurlar. Dikkatsiz bir anınızda bu hayvanın üzerine basacak olursanız bu dikenler ayağınıza batar ve çok acı verir. Ayrıca battığı yerde apseye neden olur.

Menekşe renkli deniz kestanelerinde durum daha ürkütücüdür. Bu renkteki deniz kestanelerinin dikenleri basık olup, taşıdıkları zehiri, kısılcacından yaraya akıtırlar. Sonuçta çok şiddetli ağrılara, kızarıklığa ve sinir sisteminiz üzerinde etkilere neden olurlar. Düzenli olmayan nabız atışları, kusma, ishal, baş ağrısı ve alerjik reaksiyonlar ortaya çıkar.

Deniz kestanelerinin bu olumsuzluklarından korunmak için, her şeyden önce kayalık yerlerde adım attığınız yeri dikkatlice kontrol etmeniz, mümkünse ayağınıza deniz terliği giymenizi öneririz.

Aldığınız tedbirlere rağmen yine de böyle tatsız bir olayla karşılaşsanız, şu tedaviyi uygulayabilirsiniz. Dikenlerin battığı yeri öncelikle yumuşatmalısınız; daha sonra

dezenfekte edilmiş bir cimblele bu dikenleri derinizden temizlemelisiniz. Derince batmış olanları, vücut bir süre sonra kendi atar. Ancak bu kısma pomat uygulanması, tavsiyelerin önde gelenidir. Yaranın dezenfekte edilmesi de enfeksiyonlara karşı koruma sağlar. Zehirlenme durumlarında hekim kontrolünde tedavi yapılması gerekir.

Ekonomik bir değer taşımayan bu hayvanların beslenmesi ise, deniz bitkileri, ölü hayvan parçaları ile olur. Bazı formları kum ve çamuru, solucanlar gibi sindirim sistemine geçirir ve bu esnada içinde bulunan organik maddeleri besin olarak kullanırlar.

ALKALOİT NEDİR?

Birleşimlerinde azot, karbon, hidrojen bulunduran ve çoğunlukla bitki hücrelerinde rastlanan acı lezzetli, bazik özellikli organik bileşiklerdir alkaloidler. Bazılarının birleşiminde oksijen de bulunur. Bu bakımdan alkaloidler bileşimlerinde oksijen olanlar ve olmayanlar olmak üzere ikiye ayrılırlar. Alkaloidler zehirli olduklarından insan ve hayvanlar için tehlikelidirler. Ancak bu maddeler dozajları ayarlanarak, tıpta tedavi amaçlı olarak kullanılmaktadır. Morfin, kodein, papaverin, nikotin, kinin, strikinin, koniini, atropin, kokain, akonitin, alkaloidlerden bazılarıdır. Bunlardan nikotin çok

Deniz kestanelerine genelde kayalık ve nadir olarak da kıyılarda rastlayabiliriz.

zehirli bir alkaloid olup, 40-60 mgr'ını bir insanın ölümüne neden olur. Bu noktadan hareketle bir sigaranın genel olarak içerdiği nikotin miktarının da 10-15 mgr olduğunu sigarayı yaktığınız anda da bir kısmının kaybolduğunu, ancak içtiğiniz sigara adedine göre ölümü gerçekleştirecek doza her an yaklaşabileceğinizi hemen hatırlatalım.

Orijinlerine göre yukarıda değindiğimiz alkaloidleri şu şekilde sıralayabiliriz: Haşhaştan elde edilen afyonda bulunan yirmi çeşit alkaloidten birkaçı, morfin kodein ve paverindir. Çay yapraklarında ve kahve tohumlarında kafein alkaloidi, kınakına ağacı kabuğunda kinin, karabüken tohumlarında strikinin, baldıran tohumlarında koniini, güzelavratotu yaprak ve meyvelerinde atropin, **Erythroxylum coca** yapraklarında kokain, kurtboğaz bitkisinin rizom veya köklerinde akonitin alkaloidleri bulunmaktadır.

Haşhaştan elde edilen afyonda bulunan yirmi çeşit alkaloidten birkaçı morfin kodein ve paverindir.